

Wnioski z analizy ankiet badania jakości kształcenia na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, w roku 2015

1. Studia stacjonarne pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolite magisterskie

W badaniach ankietowych wzięło udział 16% studentów jednolitych studiów magisterskich, 17% studentów I stopnia oraz najmniej studiujących na II stopniu – 11%. Większość studentów wszystkich stopni uczestniczących w ankiecie deklaruje średnią ocen w przedziale 4,01-4,5.

Jakość kształcenia ocenia pozytywnie 75-80%, najslabiej na II stopniu studiów – 63%. Zmian w stosunku do roku poprzedniego nie dostrzega ok. 40%, na niektórych wydziałach ponad 50%, podobnie jak na studiach jednolitych magisterskich.

Ponownie studia na UAM oraz na tym samym kierunku studiów wybrałoby ok. 60% studentów I stopnia. W przypadku studentów jednolitych studiów magisterskich 66% wybrałoby ponownie UAM i 76% ten sam kierunek. Najwyższy odsetek niezadowolonych jest na II stopniu studiów. Jako przyczyny negatywnej oceny podawane są na wszystkich stopniach źle skonstruowane programy, brak perspektyw pracy, nieadekwatne metody kształcenia, a na studiach I stopnia również motywy osobiste.

Zbyt małą liczbę zajęć o charakterze praktycznym sygnalizuje prawie połowa studentów I i II stopnia i ponad 60% studentów jednolitych studiów magisterskich, natomiast ofertę zajęć do wyboru za wystarczającą uznaje ok. 35% studentów I i II stopnia i 45% studentów jednolitych studiów magisterskich.

W badaniach naukowych nie uczestniczy 62% studentów studiów I stopnia oraz ponad 50% pozostałych studentów, przy czym połowa studentów wszystkich stopni przyczyn tego stanu upatruje w braku informacji, 20% w braku czasu i do 20% w braku możliwości. Rozbieżności między wydziałami są tutaj znaczące.

Krytycznie studenci wszystkich stopni studiów i wszystkich wydziałów oceniają punktację ECTS, połowa studentów stwierdza, że punkty ECTS nie odzwierciedlają faktycznego wkładu pracy, tylko mniej niż 20% myśli inaczej.

Ponad 80% studentów wszystkich stopni studiów ocenia pozytywnie dostępność sylabusów. Metody kształcenia ocenia jako właściwe ok. 40% studentów, ale tylko 25% uznaje, iż stosowane metody sprzyjają wyzwalaniu kreatywności. Odpowiedni poziom merytoryczny zajęć najwyżej oceniają studenci jednolitych studiów magisterskich – 78%, na studiach I stopnia jest to 73%, a na studiach II stopnia 57%. Jedna czwarta studentów I stopnia i jednolitych studiów magisterskich ocenia poziom studiów jako za niski, na II stopniu aż 40%.

Ponad 50% studentów, a na studiach jednolitych magisterskich ponad 60%, ocenia bardzo pozytywnie kompetencje merytoryczne prowadzących zajęcia, a opiekę naukową, gotowość pomocy i dostępność ponad 85%.

Ok. 90% studentów wszystkich stopni pozytywnie ocenia dostępność warunków egzaminów i zaliczeń i ich zgodność ze stawianymi wymaganiami oraz brak tolerancji dla plagiatowania, ok. 75% uznaje sposób oceniania za sprawiedliwy.

Program MOST nie znajduje zainteresowania u ok. 75% studentów, na II stopniu u 88%, a program ERASMUS+ u ok. 60%, na II stopniu 73%.

Organizację studiów i dostępność materiałów dydaktycznych ocenia pozytywnie ponad połowa studentów, najslabiej oceniają te elementy studenci II stopnia.

Studenci I i II stopnia najwyżej ocenili pracę samorządu – 85% ocen pozytywnych, praca dziekanatu i dziekana ds. studenckich uzyskała 75% ocen pozytywnych. Studenci jednolitych studiów magisterskich wyżej ocenili pracę dziekanatu i prodziekana ds. studenckich niż pracę samorządu studenckiego.

Ogólnie pozytywnie ocenione zostały:

1. jakość zajęć, w tym ich wysoki poziom merytoryczny i stopień dostosowania do poziomu studiów, dostępność sylabusów
2. otwartość wykładowców na potrzeby studentów, wsparcie w przygotowywaniu prac dyplomowych i semestralnych, dostępność konsultacji i ich terminowość, regularność zajęć dydaktycznych
3. proces oceniania, w tym znajomość warunków zaliczenia, zgodność procedur zaliczania z warunkami, sprawiedliwość oceniania i brak tolerancji dla plagiatowania
4. praca dziekanatu, prodziekana ds. studenckich i samorządu studenckiego.

Słabiej ocenione zostały:

1. niewystarczająca oferta zajęć do wyboru
2. punktacja ECTS
3. najslabiej wypadła ocena stosowanych metody kształcenia, niesprzyjających opanowaniu wiedzy, rozwijaniu umiejętności i wyzwaniu kreatywności i aktywności
4. dostępność materiałów dydaktycznych i harmonogram zajęć.

Porównanie 2012-2015

Za wyjątkiem roku 2012 frekwencja wynosiła 17-15% z tendencją malejącą. Wpływ ankiet na proces kształcenia odnotowano w roku 2012 wraz z wejściem w życie KRK. Od dwóch lat ponad 40% ankietowanych zmian nie dostrzega. Wzrosła z 55% do 70% liczba studentów oceniających jakość kształcenia jako dobrą i bardzo dobrą, wzrost oceny ogólnie z 3,6 do 3,83. Spadła o 10% chęć ponownego wyboru UAM, choć wzrosła o 5% liczba osób potwierdzających słuszność wyboru kierunku studiów i specjalności. Oceny w poszczególnych pytaniach wykazują nieznaczne wahania w dół lub w górę, zwykle w granicy 0,10-0,15 pkt., czyli w poszczególnych latach nie zaobserwowano większych zmian. Nie uległa zmianie lub lekko wzrosła pozytywna ocena merytoryczności zajęć i minimalnego wzrostu ich praktyczności, kompetencji i otwartości prowadzących, warunków zaliczania przedmiotów i sprawiedliwości oceniania, poziomu opieki nad pracami dyplomowymi, dostępności materiałów dydaktycznych. Od lat krytycznie oceniane są metody kształcenia, niewielka liczba zajęć do wyboru, prawidłowość punktacji ECTS. Zaskakuje spadek oceny dostępności sylabusów.

2. Studia niestacjonarne pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolite magisterskie

Udział w ankiecie wynosi średnio 11%, a większość studentów deklaruje średnią ocen w przedziale 3,51-4,5.

Poziom jakości oceniają najlepiej studenci I stopnia, 78% ocen pozytywnych, pozostali o kilka procent niżej. Zmian w stosunku do roku poprzedniego nie stwierdza 40-45%.

Studia na UAM ponownie wybrałoby 67% studentów I stopnia, pozostali o kilka procent mniej. Ponowny wybór kierunku deklaruje 75% studentów I stopnia i 88% studiów jednolitych magisterskich. Najwięcej wątpliwości mają studenci II stopnia. Jako przyczynę na wszystkich stopniach podano najczęściej źle skonstruowany program, brak perspektyw pracy i motywów osobiste.

Liczbę zajęć o charakterze praktycznym uznaje za zbyt małą ponad 60% studentów, a na studiach jednolitych magisterskich aż 66%. Zbyt małą liczbę zajęć do wyboru zgłasza 30-40% studentów I i II stopnia, a na studiach jednolitych magisterskich tego zadania jest jedna czwarta studentów. Na studiach I stopnia 80% studentów deklaruje nie uczestniczenie w badaniach naukowych, a na studiach II stopnia i na jednolitych studiach magisterskich trzy

czwarte studentów. Jako przyczynę studenci wskazują brak wiedzy o takiej możliwości – 40%, brak czasu 25-30% i brak możliwości – ok. 25% studentów.

Punktację ECTS 20% studentów ocenia jako zdecydowanie złą, a 24-30% jako raczej złą, jedynie ok. 25% ankietowanych nie ma zastrzeżeń. Najbardziej niezadowoleni są studenci studiów II stopnia.

Dostępność sylabusów potwierdza ponad 70% studentów I i II stopnia i tylko 60% studentów na studiach jednolitych studiów magisterskich. Najwięcej niezadowolenia wywołują stosowanie metod kształcenia niesprzyjających opanowaniu wiedzy, rozwijaniu umiejętności i wyzwalaniu kreatywności i aktywności – jedynie 35-40% ocenia je pozytywnie, a na studiach jednolitych magisterskich tylko 25% studentów. Natomiast poziom merytoryczny zajęć oceniany jest zdecydowanie pozytywnie przez ponad 70-75%, a na studiach jednolitych magisterskich – 80%. Jako zbyt niski poziom ocenia 30% studentów II stopnia i po 15% studentów pozostałych rodzajów studiów.

Kompetencje prowadzących zajęcia dydaktyczne ocenia pozytywnie ponad 60% studentów, a na studiach jednolitych magisterskich ponad 70%, zaś niezadowolenie wyraża mniej niż 10%. Najwyżej (ponad 80%) oceniana jest opieka nad pracami dyplomowymi. Otwartość prowadzących na potrzeby studentów i dostępność na konsultacjach pozytywnie ocenia ponad 60%, ocen krytycznych jest do 20%. Prowadzenie zajęć i odbywanie dyżurów zgodnie z planem potwierdza 90% studentów.

Znajomość warunków zaliczeń i egzaminów ocenia pozytywnie ponad 90% studentów. Zgodność wymagań z warunkami, sprawiedliwość ocen i brak tolerancji dla plagiatowania potwierdza ponad 80%.

Programami MOST i ERASMUS+ nie jest zainteresowanych ponad 90% studentów wszystkich stopni studiów.

Najśłabszą ocenę uzyskała organizacja studiów (zjazdy) oraz dostępność materiałów dydaktycznych, tylko połowa studentów oceniła te elementy pozytywnie, a 10% zdecydowanie negatywnie.

Prodziekani ds. studenckich uzyskali do 90% ocen pozytywnych, pracownicy dziekanatu ok. 80%, samorząd studencki ok. 70%. Najbardziej zadowoleni są studenci II stopnia.

Pozytywnie ocenione zostały:

1. dostępność sylabusów, poziom merytoryczny zajęć i ich regularność, wsparcie przy przygotowywaniu prac dyplomowych, dostępność konsultacji, znajomość warunków zaliczenia przedmiotu i zgodność z nimi procedur zaliczania, a także sprawiedliwość oceniania i brak tolerancji dla ściągania i plagiatowania.
2. praca prodziekana ds. studenckich i pracowników dziekanatu.

Słabiej ocenione zostały:

1. zbyt mała liczba zajęć do wyboru i zajęć o charakterze praktycznym – odpowiedzi krytycznych jest ponad 50%
2. punktację ECTS ocenia pozytywnie jedynie ok. 25% studentów
3. metody kształcenia niesprzyjające opanowaniu wiedzy, rozwijaniu umiejętności i wyzwalaniu kreatywności i aktywności
4. dostępność materiałów dydaktycznych i organizację zjazdów ocenia krytycznie ok. 50%
5. w badaniach naukowych nie uczestniczy 25% studentów, a jako przyczyny wskazują oni brak możliwości (20%) lub brak czasu (30%).
6. ok. 90% studentów nie jest zainteresowanych programami MOST i ERASMUS+.

Porównanie 2012-2015

Za wyjątkiem roku 2012 frekwencja stała na poziomie 15-12% z tendencją malejącą. Wpływ ankiet na proces kształcenia odnotowano w roku 2012 wraz z wejściem w życie KRK, od dwóch lat prawie połowa ankietowanych zmian nie dostrzega. Jakość oceniana jest w większości dobrze i bardzo dobrze, wzrost oceny ogólnie z 3,74 do 3,86. Minimalnie spadła chęć ponownego wyboru UAM, choć wzrosła liczba osób potwierdzających słusność wyboru kierunku i specjalności. Oceny w poszczególnych pytaniach wykazują nieznaczne wahania w dół lub w górę, zwykle w granicy 0,10-0,15 pkt., czyli w poszczególnych latach nie zaobserwowano większych zmian.

Nie uległa zmianie lub lekko wzrosła pozytywna ocena merytoryczności zajęć, kompetencji i otwartości prowadzących, warunków zaliczania przedmiotów i sprawiedliwości oceniania, poziomu opieki nad pracami dyplomowymi. Od lat krytycznie oceniane są metody kształcenia, niewielka liczba zajęć do wyboru, dostępność materiałów dydaktycznych, zła organizacja zjazdów i harmonogramów, prawidłowość punktacji ECTS. Zaskakuje spadek oceny dostępności sylabusów.

Podsumowując, na studiach niestacjonarnych najbardziej krytycznie oceniane są: zbyt mała liczba zajęć o charakterze praktycznym i zajęć do wyboru, metody nauczania niesprzyjające rozwijaniu kreatywności i wyzwaniu aktywności, organizacja zjazdów, harmonogramy, dostępność materiałów dydaktycznych, prawidłowość punktacji ECTS. Większość studentów nie uczestniczy w badaniach i nie jest zainteresowana programami MOST i ERASMUS+. Zmian w jakości kształcenia w stosunku do roku ubiegłego nie dostrzega połowa studentów.

3. Doktoranci

Frekwencja ogólnouniwersytecka wyniosła 19% i była wyższa niż w roku bieżącym, przy czym dwa wydziały nie zostały uwzględnione w raporcie z powodu zbyt niskiej frekwencji.

Większość ankietowanych po raz kolejny stwierdza brak zmian w stosunku do roku ubiegłego lub nie potrafi ich określić. Rozważyć należy usunięcie lub modyfikację tego pytania w kolejnej ankiecie.

Powtórny wybór UAM deklaruje 58% doktorantów, a 26% nie potrafi udzielić odpowiedzi. Wśród przyczyn niewybrania UAM dominuje brak perspektyw zatrudnienia na UAM po doktoracie, niezadowolenie z oferty dydaktycznej i słabe wsparcie finansowe.

Programem MOST nie jest zainteresowanych 68% doktorantów, a programem ERASMUS + 52%.

W skali uczelni i wydziałów można wyróżnić obszary ocenione zdecydowanie pozytywnie lub bardziej krytycznie, które na poziomie wydziałów nie zawsze pokrywają się ze średnią uczelnianą.

Pozytywnie ocenione zostały:

1. możliwość prezentacji postępów pracy doktorskiej w szerszym gronie
2. wysoki poziom kompetencji promotorów, opiekunów i osób prowadzących zajęcia
3. wsparcie otrzymywane ze strony opiekunów i promotorów
4. w miarę przejrzysty i sprawiedliwy sposób rekrutacji
5. praca administracji na poziomie instytutów i dziekanatów uzyskała tradycyjnie najwięcej ocen pozytywnych.

Krytycznie ocenione zostały:

1. powiązanie zajęć z indywidualnymi zainteresowaniami naukowymi - najslabiej

2. rozwijanie kreatywności i aktywności oraz przełożenie wiedzy teoretycznej na umiejętności praktyczne
3. niezadowolający udział w zespołowych badaniach naukowych
4. rozwijanie umiejętności z zakresu warsztatu pracy badacza, w tym zarządzania projektami i pozyskiwania funduszy
5. nadal niezadowolający zakres zajęć do wyboru
6. niedostateczne możliwości rozwijania umiejętności dydaktycznych
7. na niektórych wydziałach oceny krytyczne przekraczają 50%.

Porównanie 2012-2015

Za wyjątkiem roku 2012 frekwencja jest stała na poziomie 19%. Wpływ ankiet na proces kształcenia odnotowano w roku 2012 wraz z wejściem w życie KRK, od dwóch lat połowa ankietowanych zmian nie dostrzega. Jakość kształcenia oceniana jest w większości dobrze i bardzo dobrze, ogólnie minimalny wzrost oceny z 3,63 do 3,72, a poziomu merytorycznego z 3,90 do 3,99. Oceny w poszczególnych pytaniach wykazują nieznaczne wahania w dół lub w górę, zwykle w granicy 0,10-0,15 pkt., czyli w poszczególnych latach nie zaobserwowano większych zmian. Nieznaczną poprawę odnotowano przy pytaniach o poziom merytoryczny kształcenia, przydział zajęć zgodnie z zainteresowaniami naukowymi, wsparcie finansowe publikacji i stypendialne, możliwość prezentacji elementów pracy doktorskiej na szerszym forum. Minimalne obniżenie oceny zanotowano w pytaniach o liczbę zajęć do wyboru, udział w badaniach zespołowych, jakość opieki promotora, kryteria rekrutacji.

4. Pracownicy

Frekwencja średnia wyniosła 13% i jest porównywalna z ubiegłoroczną 14%. Najliczniej uczestniczą w ankiecie pracownicy ze stażem 10-20 i 5-10 lat.

Jakość kształcenia 89% pracowników ocenia jako bardzo dobrą i dobrą, na 8 wydziałach brak ocen negatywnych. 34% pracowników nie widzi zmian w stosunku do roku ubiegłego, na trzech wydziałach tego samego zdania jest ponad 50%. Rozważyć należy usunięcie lub modyfikację tego pytania w kolejnej ankiecie.

Ponad połowa ankietowanych deklaruje zmianę metod kształcenia i oceniania pod kątem ich dostosowania do efektów kształcenia. Prawie wszyscy potwierdzają istnienie w jednostkach ankiet studenckich oceniających proces kształcenia, ale 38% nie potrafi ocenić wpływu ich wyników na ten proces. Jedna czwarta ankietowanych wskazuje na wpływ ankiet na refleksję nad własnym warsztatem dydaktycznym, na motywację i ocenę okresową. Natomiast brak wpływu uzasadniany jest głównie niską frekwencją i nieobiektywnością studentów.

Pozytywnie ocenione zostały:

1. najwyżej oceniono powiązanie badań naukowych z poziomem wiedzy i kompetencji oraz zaangażowanie w proces dydaktyczny, w tym otwartość na potrzeby studentów, punktualność i regularność zajęć
2. organizacja dydaktyki, a zwłaszcza dostosowanie przydzielanych zajęć do kompetencji i zakresu zainteresowań naukowych, możliwość zgłaszania propozycji własnych przedmiotów i zmian w programach kształcenia, współpraca przy tworzeniu programów kształcenia
3. funkcjonowanie administracji na poziomie instytutu/katedry i dziekanatu (85% ocen pozytywnych), dział nauczania, dział współpracy z zagranicą i BRJK oceniono słabiej, ale też pozytywnie powyżej 60%.

Krytycznie i słabo ocenione zostały:

1. brak możliwości organizacji zajęć dydaktycznych w sposób pozwalający na okresową koncentrację na dydaktyce lub pracy naukowej
2. za mało szkoleń rozwijających umiejętności dydaktyczne
3. zbyt rzadkie nagradzanie dobrych dydaktyków.

Porównanie 2012-2015

Za wyjątkiem roku 2012 frekwencja stała na poziomie 13% z tendencją malejącą. Wpływ ankiet na proces kształcenia odnotowano w roku 2012 wraz z wejściem w życie KRK, od dwóch lat połowa ankietowanych zmian nie dostrzega. Jakość oceniana jest w większości dobrze i bardzo dobrze, wzrost oceny ogólnie z 3,8 do 4,2. Oceny w poszczególnych pytaniach wykazują nieznaczne wahania w dół lub w górę, zwykle w granicy 0,10-0,15 pkt., czyli w poszczególnych latach nie zaobserwowano większych zmian. Minimalne zmiany w górę odnotowano w pytaniach o powiązanie przydziału zajęć z kompetencjami naukowymi, zgłaszanie własnych przedmiotów do programu, stałą aktualizację treści zajęć, zaangażowanie dydaktyczne. Minimalne obniżenie oceny zanotowano w pytaniach o częstość zmiany przydziału zajęć, udział pracowników w tworzeniu programów, równomierne obciążenie zajęciami w poszczególnych semestrach.

5. Wnioski ogólne i spostrzeżenia do rekomendacji

Ogółem odczucia studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych wszystkich stopni pokrywają się, odsetek odpowiedzi pozytywnych jest jednak w odniesieniu do niektórych elementów procesu kształcenia mniejszy u studentów niestacjonarnych.

W ankietach studentów wszystkich stopni najwięcej uwag krytycznych zebrały elementy procesu kształcenia, na których należy skoncentrować dalsze działania:

1. metody kształcenia rozwijające umiejętności i wyzwalające kreatywność i aktywność;
2. prawidłowość punktacji ECTS;
3. zwiększenie oferty zajęć do wyboru na wszystkich stopniach i formach studiów i nadanie zajęciom dydaktycznym charakteru bardziej praktycznego;
4. bardziej efektywne włączanie studentów w badania;
5. lepsza organizacja zjazdów na studiach niestacjonarnych oraz zwiększenie dostępności materiałów dydaktycznych;
6. uświadomienie studentom i pracownikom pozytywnego wpływu ankiet na proces kształcenia i upowszechnienie wyników ankiet na poziomie instytutów i katedr.

Wydziałowe zespoły ds. oceny jakości kształcenia powinny wnikliwie przeanalizować wyniki ankiet dotyczące własnego wydziału, ponieważ rozbieżności w ocenach są niejednokrotnie znaczące, a w poszczególnych grupach ankietowanych czasem przeciwstawne. Wnioski z tych analiz powinny być podstawą do określenia rekomendacji i podejmowania odpowiednich działań bezpośrednio na wydziałach.